

کارمەند (فەرمانبەر) له رۆمانیا

رێبەری کار و پرسیاره باوه کان له گه‌ڵ وه‌لامه‌کانیان -
بۆ ئه‌و کرێکارانه‌ی کارده‌که‌ن له رۆمانیا

ئەم رېبەرە يارمەتى دەره بۆت ئەگەر تۆ:

- ھاوئىشتمانى يىانى يان كەسىكى بېرەگەزنامەى ھەل گرى رى گەى پىدانی مانەوہىەت
- داواى پەنابەرى دەكەيت يان پەنابەرى يان كەسىكى پارىزبەندى لاوہكيت (لقى-فەرعى) ھەپە
- كەسىكى بارى رى گەپىدانی لەگەلە (رى گەى پىدراوہ بىم پىتەتەوہ لەبەرئەوہى ناتوانىت وولاتەكە ھەجىبىلەت لەبەر چەند ھۆكارىكى ديارىكراو)

كاردەكەيت يان بەدواى كاردادەگەرئىت

ھەندىك لەوزانىارىە گنگانەتپىدەدەىن كەپىوئىستەبىزانىت پىش ئەوہى گرى بەستى كاركردن واژووبكەيت و ھەرۈھا داواى دامەزراندنت پۆكاركردن.

پىوئىستە زانىارىەكان بەدەست بىئىت بۆئەوہى پەپوہندىەكانت بە شىوہىەكى دروست بىت لەگەل خاوەن كار و بزانىت پەپوہندى بەكىدەكەيت لەوكاتەى شت يك روون نىە يان ھەندىك لە مافەكانت پىش لكراوہ لە شوىنى كاركردندا.

ئەمرى بەرە) نامىلەكە(راوئىزكردى پىسپۆرى لە راوئىزكارى ياساى يان پارىزەرىان لە دەسەلئەكان ناگرى ئەوہ، بەلام يارمەتيدەرە بە پىدانی ئەو زانىارىانەى كەپىوئىست پىتەتى بۆئەوہى مافەكانت بزانىت ھەك كارمەند(فەرمانبەر) بە شىوہىەكى باشتەر و چ رى كارىت لەسەر پىوئىستە بىكەيت لەوہەكاتەىكى شەپەكت ھەپە لە شوىنى كاركردن.

سەبارە بە رېبەرەكە

كى مافى ھەپە لە رۆمانىا كاربكات

چۆن لە شوئىنى كار بگەرئىم

چ شتىك پىوئىستە بىزانم پىش ئەوہى لە كار داھەزرىم

گرىبەستى كارى تاكى (CIM)

گرىبەستى كارى تاكى (MIC) بە واتاى چى دىت؟
 ھەك كارمەند (فەرمانبەر) چ ماف و ئەركىكم ھەپە؟

موچە

ئايا بە پى ياسا موچەم كەم دەكرىتەوہ؟
 ئەگەر موچەى تەواوم ۋەرنەگرت چى بگەم؟

مۆلەتى پشوو

ئايا بە ياساى دادەنرىت كاتىك لەگەل خاوەن كار رىكەكەوم بۆ ئەوہى واز لە مؤلەتى پشوو بىنم؟
 ئايا خاوەن كار دەتوانىت لە كاتى مؤلەتى پشوو داواى كارم لىبكات؟

ھەلپەساردن ، كۆتاپھىتان بە گرىبەستى كار؟

ھەلپەساردنى گرىبەستى كار بە واتاى چى دىت؟
 كۆتاپھىتان بە واتاى گرىبەستى كار بە واتاى چى دىت؟

دەركردن (دوورخستەوہ)

چى روودەدات لەو كاتەى دەردەكرىم و دووردەخرىمەوہ لە كار؟
 كەى دەتوانىت تانە لە دەركردنەكە بەدەپت؟

گۆرىنى شوئىنى كارم

كار لە شوئىنىك زياتر

كارى رەش (بى گرىبەست)

ئىستىغلال، و تەحروش، جىاكارى

ئىستىغلال لە كاتى كار بە واتاى چى دىت؟
 چۆن دەگەمە ھالەتى ئىستىغلال لە كاتى كاركردن دا؟
 تەحروش لە كار بە واتاى چى دىت؟
 جىاكارى لە شوئىنى كاركردندا

مەرچە سنووردارەكانى كاركردن

لاپەرە 3

لاپەرە 4

لاپەرە 5

لاپەرە 6

لاپەرە 7

لاپەرە 9

لاپەرە 10

لاپەرە 11

لاپەرە 14

لاپەرە 16

لاپەرە 17

لاپەرە 18

لاپەرە 20

لاپەرە 24

چۆن له شوئى نى كار كردن بگه ريم ؟

چۆنیه تى وه لامدانوهى تۆبؤخواوه نكار له رى گای خۆ
ناماده كردنته وه.

نامۆژگاريت ده كه ين ئهم بهل گه نامه به زمانى رۆمانى
پئشكەش بکهیت (يان بهو زمانه بیانیهى كه خۆت
قسهى پئیده کهیت و پئى داواى ئهم بهل گانامانهت
لئ کراره، بۆمونه، زمانى ئینگلیزى)، و راستگۆبیت
سه بارهت به ئاستى زانیاریزمانى رۆمانیت و ئه زموونى
پیشهیى و کارت.

ههول بده تیشک بکه سه ره وه زانیاریانهت كه گرنه بۆ ئهم كا
ره ومتمانته هه بیته به وهى پئشكەشى ده کهیت له
رى گای خۆ ناماده كردن و ئه زموونه کانت.

ئه گهر به داواى کاریک ده ده گه ریت، ده توانیت
بگه ریت له و کارانهى كه له ئه نته رنیت بلا و کرانه ته وه
له مالپه رى جۆراو جۆر كه بۆ ئهم مه به سته یان داواى
یارمه تى له (hypo، e-jobs ، Best Jobs) دامه زراوه
وه ک بریکارى به کارخستنى کریکارى به هه پز، و ئه
ده زگایه ی هه لده ستیت به نیشاندان و عه رزکردنى
هه موو ئه و کارانهى له پارێزگاگان به رده ست

به شیوه یه کى گشتى، داواى (سى فى) CV یته
لئ ده کریت كه پئشكاهتوه له لاپه ریک یان دوو لاپه ر
به شیوه ی کورت ئه زموونى کارت باس ده کهیت،
به لام له بهر هه ندیک کارى تر و اباشتره ووتهى پال نه رت
هه بیته كه بریتیه له وه ل گه نامه پئشكاهتوه له لاپه
ه ریک كه باسى جه زونه ره زوو بیتوه ده کات بۆ ئهم کاره و

له بیرت بی

ئه گه رنه توانیت (سى فى) CV یه کهت یان ووتهى پال نه ر بنوسیت، داواى یارمه تى له رى خراوئى کى
ناحکومى یان هاوئى یه کت بکه به زمانى

کى مافى کارکردنى هه یه له رۆمانیا؟

رۆمانیا پئى گا ده دات به هاو نیشتمانى بیانى یان
که سئى کى بیره گه زنامه که هه ل گری رى گه ی پئیدانى
مانه وه یه و داواى په نابهرى ده کات یان په نابهره یان
که سئى کى پارێزبه ندی لاوه کى هه یه یان که سئى که
بارى رى گه پئیدانى له گه له ورى گه پئیدراوه بم پئى ته و
ه، بۆ کارکردن به چه ندمه رجئى کى دیار یکارا و.

مه رجه کانى کارکردنى بیانى، و ئه وانه ی
ره گه زنامه یان نیه، ئه مه زیاتر له لایه ن
ده سه لاتداره وه دیاریده کریت، ئهم ده سه لاتهى
مامه له یان له گه لده کات زۆر به ی کاته کان
پشکئى نه رانى گشتى بۆ کۆچه رى (IGI) ن و
پشکئى نه رى هه رى مى بۆ کار (MTI)

ده کریت دامه زراندنى کرپکارانى بیانى بۆ سه رکار
به هه مان ئه و مه رجاهه ی که هاو نیشتمانى رۆمانى
پئیداده مزرین، به لام له حالته کانى تر، به پئى
مه به ستى مانه وه ده بیته له سه رخواه ن کار پئویسته
رى گه پئیدانى کار به ده سه ست بیتهت که ده رچوبیت
له لایه ن IGI.

له م حالته ده دا، له سه ر خواه ن کار پئویسته کۆمه لئیک
به لگه نامه پئشکەش بکات و ئه وه بسه لمیتتهت که
رێز له و مه رجه نوسراوه یاسایانه ده گریته.

ده توانیت له رۆمانیا کار بکهیت له چه ند
کاتئى کى دیار یکارا ودا، پال پشت به
مۆله تى مانه وه ت که هه ل تگرتوه و.

بۆ زانیاری زیاتر سه بارهت به مافى
کارکردن له رۆمانیا، به پئى جۆرى مۆله تى
مانه وه ت ده بیته سه برى خشته که بکه له
هاو پئ چه که!

چ شتیکم پیوسته بیزانم پیش تهوهی لهسه ر کار داهه زریم؟

لهوکاتهی کاریکی گونجاوت بینی عهزرکراوه پهپوهندی به خاوهن کارهکوهه بکه، تهوهی بو تو گرنکه همانه ی خوارهوه روونبکهپتهوه:

- تهوهی لهسهرت پیوسته بیکهیت له شوینی کارکردن و له ژیر ههر مهرجیک ههلهدهستیت به چالاکیهکانت،
- له کوئی کاردهکیت،
- نهو مووچهیهی بهدهستی دینی،
- بهرنامهی کارت ،
- ژماره ی مؤلهتی تهوه روژانه ی وهری دهگریت چهنده، و تهوهی پهپوهسته پیوهی .

تهگهر خاوهن کار(ئیعلانهکهی) پښ رانهگه یانندی له ریگای نیشاندانی نوسراو یان له کاتی تهو گتموگوپه ی که له نیوانتان رووی دا، له بهرژوهندی توپه هم پرسیارانه بکهیت.

لمترسه لهوهی که خاوهن کاره که بیزاریت بهوهی کهتو بهدوای هم وهلامانهدا دهگریت، لهبه ر تهوهی پیشکشرکردنی هم روونکردنهوانه شتیکی ناساییه، مافی خوته ههموو تهو زانیاریانه به دهست بینی تا بکهپته تهوهی که بتوانیت بریار بدهیت.

عگریهستی کاری تاکی (زوربه ی جار که بهشیوهی کورتکراو بریتیه له CIM) همه دهر نهنجامی گفت وگوکردنه. تهوه به واتای تهوه دیت مافت ههیه داوای روونکردنهوهی زیاتر بکهیت یان دهبرینت ههپیت به ههنديک له مهرجهکان رازی نهپیت / که پهپوهسته به ههنديک به نیشاندان و عهزرکردنی کارهکه. بښ گومان، همه به واتای همه نایهت که خاوهنکار ناچارپیت گورانکاری له نیشاندانی کارهکهی بکات، بهلام تهگهر هاتوو بوچووونه کانت رازیکه ربوون، لهوانه یه بیته هو ی باشترکردنی مهرجهکانی کار.

بو نمونه دهتوانیت داوای موچه ی زیاتر بکهیت، یان داوای زیادکردنی روژانه مؤلهت بکهیت (که کهمترین ناست ۰۲ روژه له سالیک) یان بهرنامه ی کار زیاتر مهجال و مرونهتی زیاتر تیداییت یان کاتهکانی کار باشتر بیت.

گریبه ستي کارکردن

بو تهوهی گریبهسته که کاری پیگیری، پیوسته دهقه نوسراوهکانی پهیرهوی یاسا بکات، واته زانیارهکانی به روونی له خوگرتهیت:

- لایه نهکان (تو و خاوهن کار) ،
- پله ی کارکردن ،
- ماوه ی گریبهسته که ،
- بهرنامه ی کاری روژانه/ ههفتانه و شوینی کارکردن که چالاکیهکانت لی نهنجام ده دیت (بو نمونه، ناوی چیشخانه و شوینهکهی، تهگهر تو له چیشخانه کاردهکیت بو ژهمه خیراکان)
- پوخته ی موچه/ سافی/مؤلهتی پشو ،
- ماوه ی نهزموونی (ماوهیهکی دیاریکراوه که تیددا تو لهلایه ن خاوهن کاره و له ژیر تاقیکردنهوه دهپیت که نایا شیوا ی هم کارهیت) ،
- ماوه ی ناگادارکردنهوه (بریتیه لهو ماوهی که نایا که تو یان خاوهنکار نارهزووی کو تایی هینانی به گریبهسته که بینیت).

گریبه ستي کارکردنی تاکی به واتای چی دیت ؟

کاتیکی ریکهوتن دهگریت واته تو لهگه ل خاوهن کاره که دهبن به دوولایه نی گریبهستی کاره که له داهاتوودا. گریبهستی کارکردن تهو نه رکانه دیاریدهکات که پیوسته تو پیی ههلبستیت، که ی ههلهدهستیت به چالاکیهکانت و چیت دهسته که ویت له بهرامبر کارکعت له (موچه، کاتهکانی پشو، مؤلهت، و ناسنکاریهکانی تر).

یاسا خاوهنکار پابه ند دهکات که تهو گریبهسته که ی کردووپهتی به زمانی رومانی بیت به دوو کوپی (دوو وینه) .

گریبهستی کارکردنه که به ووردی بخوینهوه پیش تهوهی واژووی لهسه ر بکهیت! تهگهر زمانی رومانی به باش نازانیت، داوای گریبهستیکی وهرگریدرارو بکه بو تهو زمانه ی دهیزانیت یان بهکارهینانی وهرگریر بو تیکه یشتن له ناوهروکی نوسراوی گریبهسته که.

له بېرت بي

پیوسته لهسه ر تو و خاوهن کارهکعت به (پشکینه رانی گشتی بو کوچپه ر ی) رابگهینیت سه بارهت به نهنجام دانی گریبهسته که له ماوه ی ۰۱ روژده!!

ئەو ماف و ئەرکانە چىن كە من وەك كارمەند (فەرمانبەر) ھەمە؟

ھەموو كارمەندىك ئەو مافانەى ھەيە بە پى ياسا بەبى رەچاوكردنى رەگەزنامە يان مەبەست لە مانەوەى.

مافە گشتىيەكانت لە ياساى كارکردن باسكراوہ (ئەو ياسايەى ماف و ئەرک و پابەندىيەكانى كارمەند و خاوەن كار ديارى دەكات) لەگەل ئەوەى ئەوەى ئەوەى كە لە گريپەستەكە داھاتووہ.

پابەندىيەكانت (وەك):

- ئەو كارو ئەرکانە ئەنجام بەدەيت كەبۆى دامەزراوى (كارەكە ئەنجامبەدەى بەپى رينمايەكانى خاوەنكار و گريپەستى كارەكە)،

- ريز لە بنەماكانى رەوشت و ريكخستنى كار بگريت (ھاوريكائى كارت بيزارنەكەيت ، و ريز لە بەرنامەى كار بگريت) ؛

- ريز لە بنەماكانى سەلامەتى و تەندروستى بگريت لە كاتى كارکردن دا.

- ريز لە مەرجه تايبەتەكان بگريت، ئەگەر بەشيك بوو لە گريپەستەكە (بۆ فونە قسە لەگەل ھىچ كەسيك مەكە سەبارەت بەو بابەتانەى پەيوەستە بەكارەكەت يان پەيوەستە بەو شوپنەى كە كارى ليدەكەيت).

مافەكانت (وەك):

- وەرگرتنى موچە لە مانگيك دا بە لايەنى كەم
- بەدەستپىنانى پارەى زياتر لەو كاتەى كە كارى زياتر دەكەيت؛
- وەرگرتنى پشوو دوو رۆژ لە ھەفتەيەك دا (رۆژانى شەمە و يەك شەمە) و پشوو رۆژانە لە كاتى ژەمە خواردنەكان ؛
- وەرگرتنى موچەى پشوو بە موچەوہ كە ماوہى ۰۲ رۆژە بە لايەنى كەم لە ساليك دا،
- كارکردن بەو مەرجانەى پيوست بۆ كارکردن (بۆمۆنە كاتيك لەو شوپنەى بيناى ليدروستەكەريت كاردەكەيت، پيوستە رايپان وەربرگريت لەو كارانەى كە پەيوستە بەسەلامەتتەوہ و كەل و پەلە پاريزيەكان وەربرگريت و ريكارە پاريزگارپەكان ئەنجام بەدەيت بۆ ئەوەى دوورپيت لەكارەسات لە كاتى كارکردن دا)،
- مامەلەى يەكسانى لەگەل بكرت وەك كارمەند و فەرمانبەرەكانى تر (بۆ فونە، ناپيت مامەلەى جيات لەگەل بكرت بەھۆى ئاين، نەژاد، ھەبوونى لايەنگرى بۆ كۆمەليك و ناپيت دووربخريتەوہ لە ھەندىك لە چالاکيەكانى رايپان لەبەر بيانى بوونت).

موچە

ئايا كەمكردنەوہى موچەكەم ياسايە؟

موچە كەمدەكريتەوہ بە پى ھەمواركردنەوہى گريپەستى كارکردنى تاكى و ئەمەش ناكريت بەبى رەزامەندى تۆ. ئەگەر رازيبوويت، واژووودەكەيت لەسەر بەلگەنامەيەكى تر كە دەخريتە پال گريپەستى كارکردنى تاكى.

چى دەكەم ئەگەر موچەكەم بەتەواوى وەرئەگرت؟

بەخاوەنكارەكەت و ITM و/يان بە داگا رادەگەبنيت. ماف ھەيە قەربووكر ئيتەو ھ و لەگەل موچەكەى خۆت لەبەرئەوہى ئەم حالەتە كاريت ئىكرديت)چاكدردنەوہى ئەوزيانەى بەرتكەو ت بەھۆى نەدانى موچەكەت، وەك كرىكان، پسولەكا ن كە دەبىت ماف و روسوماتەكانى بدرت).

سەبر فونەى (سكالاکردن) بكە بۆ ITM لە
كۆتاي ئەم نامليكەيە

هه لسپاردنی

هه لپه ساردنی گریهستی کار
به واتای چی دیت؟

له ماوهی هه لپه ساردندا، گریهسته که کارایه تا
ئهو کاتهی که تۆ کارمهند بیت، کاریش نه کهیت و
موچش وهرنه گریه.

و هک بنه مایه کی گشتی، لهو کاته هه لپه ساردن
رووده دات که ریگری دابنیت بۆ نه جامدانی
کارکردن له بهر هۆکاری بابه تبا نه که هیچ لایه نیک
له لایه نه کان ناتوانیت به سهری دا زال بیت.

بۆ نمونه : گریهسته که
هه لپه ساردنی گریهستی کار
به واتای چی دیت؟
له ماوهی هه لپه ساردندا، گریهسته که کارایه تا
ئهو کاتهی که تۆ کارمهند بیت، کاریش نه کهیت و
موچش وهرنه گریه.

پشو و

ئایا به پشی ئه و گریهستهی که نه جامدراوه له گه ل خواهنکار ده توانم
واز له مۆلهتی پشو و بینم به شیوهیه کی یاسایی؟

ناگریت واز له مۆلهتی پشو و بینیت. ئه گه ر هاتوو نه توانی مۆلهتی پشو و ته و وهر بگریت له ماوهی یه ک
سال، تۆ پابه ندی به وهی که هه موو ئه و مۆله تانه وهر بگریت که ماوه ته وه له ماوهی ۸۱ مانگی دا هاتوو له
دوای کۆتای هاتنی ئه م ساله.

له و کاتهی وازت له کاری ئیستا هیئا (نه جامدانی گریهستی کاره که) که هیشتا مۆلهتی روژانی پشووت
ماوه، ده توانیت وهر بگریت له ماوهی ئاگادار کردنه وهی بهر له وهی کاره که جیبه یلیت یان خاوه ن کاره که
ده توانیت بریکی زیاده ت له باتی پیدات.

ئایا خاوه ن کار ده توانیت داوای
کارم لیکات له کاتی مۆلهتی
پشو و؟

ده کریت کاربکهیت ته نها له و کاته خاوه ن کار
داوای کارت لیکات له کاتی مۆلهتی پشو و له کاتی
ناچاری که واپتویست ده کات که تۆ بوونت هه بیت
له شوینی کارکردن. له م کاته دا له سه ر خواهنکار
پتویسته هه موو خه رجه یه کانت و خه رجه
پتویسته کانی خاوه ده ده که ت بۆ گه رانه وه بۆ کار
بگریته ئه ستۆ، هه روه ها هه ر زیانیک که له وانه یه
رووبدات له نه جامی دابرا نت له مۆلهتی پشو و.

له بېرت بي

ټه گهر ټيټيستقالهت پيشكه شكرد يان كوټايت هينا به گريبه ستي كاركرده كه به رهامه ندى هردوولايه ن، هه رگيز ناتوانيت يارمه تيه كاني بيكاري به ده ست بټنيت .

يارمه تيه كاني بيكاري بريته له و يارمه تيه دارايه ي كه وولات ده يبه خشيت به و كه سانه ي كارده كهن به پټي گريبه ستي كاركردي ٢١ مانگي به لايه نه ي كه م له م دوو ساليه ي رابردوو. زانباري زياتر وه رگره سه باره ت به يارمه تيه كاني بيكاري له مالپه ري بريكاري دامه زراندي كريكاري به هټيز، يان داواي زانباري بكه له و ده زگا و.

كوټا پيهټي ناي گريبه ستي كاركه به واتاي چي ديټ؟

به رورايكي دياركراوه وه بيټ- له گه ل ره چاوكردي ماوه ي راكه ياندي ټه و ماوه ي كه له گريبه ستي كاركرنه كه دا باسكراوه.

كوټا پيهټي ناي گريبه ستي كاركه به واتاي كوټا پيهټي ناي په يوه ندي كاركه په به خاوه ن كاركه وه.

• كوټا پيهټي ناي به رهامه ندي هردوولايه ن- - ټو له گه ل خاوه ن كاركه رازيده بن به وه ي كوټاي به گريبه ستي كاركرنه كه بهټين.

حاله ته سه ركه ي كاني كوټا پيهټي ناي گريبه ستي كاركرن بريټين له م خالانه ي خواره وه:

ټه گه ر ټارزووت هه يه واز له كاركه ت بټنيت، كه واته ده سټبه رداريه به (ټيستقاله) يان پيشنباربكه بو خاوه ن كاركه ت به كوټا هټي ناي گريبه ستي كاركرنه كه به رهامه ندي هردوو لايه ن.

• ده ركرن ، كه له لايه ن خاوه نكاره كه ټه نجام ده درټ - له و كاته ي كه خاوه ن كار بريارده دات كه كارت له گه ل ناكات. له م حاله ته دا، پيوسته له سه ر خاوه ن كار چهن د ريكاريك بگرټه به ر، ناتوانيت پټ بټيت له مرؤ به داوه نايه يته وه بو كار.

ټه گه ر خاوه ن كاركه ت ده يه ويټ ده رټبكات و ټو ده ته ويټ به رده وام بيت له كاركه له گه ل هه مان خاوه ن كار له هه مان كاردا، به هټيچ شيوه يه ك واژوو له سه ر به لگه نامه ي ده سټبه رداريوون مه كه يان گريبه سته كه به رهامه ندي هردوو لايه ن!

• ده سټبه رداريوون - ټو وه ك فره مانبه ر (كارمهن د) بريار ده ده يت كه ټه م كار ناكه يت. ټه مه ش به واتاي ټه وه ديټ كه به نوسراو به خاوه ن كاركه ت رابگه يټيت كه هټيچي تر ناته ويټ كاري له گه ل بكه يت كه ټه مه ش ده يټ له

له کار ده رکردن

له وکاته ی له کار دهرده کریم چی رووده دات؟

خواه نکار بریار دده دات به ووی دوورتبخاته وه له بهر چه ند هؤکاریک وه ک:

- ریژناگریت له و بنه ما و پابه ندیانه ی که پیویسته ریژی لیگیریٹ له کارکردن دا
- تایبه قه ندی پیویستت تیدا نیه
- شوینی کارکردنت هه لوه شایه وه یان کومپانیا که له چالاکي وه ستا (بؤ نمونه له کاتی مایه پچبووندا).

له کاتی دهرکردن و دوورخسته وه دا، پیویسته خاوه ن کار پیش ۰۲ رۆژی کارکردن به لایه نی که موهه پیت رابگه نییت (ماوه ی ناگادارکردنه وه و پیراگه یانندن).

له م حاله ته ی، بریاری دوورخسته وه ت به ده ست ده گات، پیویسته پاساوی هه بیٹ (هؤکاری دهرکردنه که ت روونبکاته وه) و باسی به روار ی راگرتی چالاکیه که بکات له گه ل واده که و نه و دادگایه ی که ده توانی گله ی و ئیعترازی خۆتی به رامبه ر باس بکه یت.

له م کاته دا، نه گه ر هاتوو مؤله تی پشوت هه بوو وه رتنه گرتوو، نه و بئ گومان خاوه ن کار پابه ند ده کات به ووی نه و بره شایسته یه ت پیدات وه ک بریتیه که بؤ نه و ماوه یه .

کاتیچ دوورخراپته وه، مافی نه وه ت هه یه داواکاری پیشکده ش بکه یت بؤ به ده سته پینانی یارمه تیه کانی بیکاری له بریکاری یارمه تیه کانی ناوه خویی، به و مه رجه ی به لایه نی که م ۲۱ مانگ کارت کردیٹ له ماوه ی دوو سالی رابردوو دا

که ی ده توانیت تانه له دوورخسته وه که ت بده یت؟

نمونه له سه ر دوورخسته وه ی (ده رکردنی) نایاسایی

پیویسته بزانیٹ که خاوه ن کار مافی نه وه ی نیه له کار دوورت بخاته وه بئ نه وه ی هؤکاریکی دروستی به ده سته وه نه بیٹ، نه و پابه نده به ووی چه ند هه نگاویک بگریته به ر بؤ دوورخسته وه ی تۆ به پیی هؤکاره که.

بؤ نمونه، کاتیچ نومه تباری کرای به ووی ریژت نه گرت له پابه ند بوونت به ووی که په یوه سته به کاره وه، پیویسته خاوه کار نه م پاساوه ی به نوسراو بیٹ و هه لیکت پیدات و بؤت روونبکاته وه ی له و شته ی که روه ی دا.

هه ندیک له و شتانه ی که خاوه ن مافی نه وه ی نیه ده رتبات و دوورتبخاته وه له کارکردن:

- له و کاته ی گریبه سته ی کاره که هه لده په سیردریٹ به هوی که رنتینه
- له و کاته ی له مؤله تی پشوودایت
- له و کاته ی له مؤله تی دایکایه تی یان په روه رده ی مندال دایت
- له کاتی بایکۆت
- له کاته ی ناتوانیت کاربکه یت به هؤکاری نه خۆشی پالپشت به به لگه نامه ی پزیشکی

هه ندیک حاله ت هه یه که دهرکردن و دوورخسته وه تیدا نایاساییه. نه گه ر پیت وایه خاوه نکار ریژ له مافه کانت ناگریٹ، ده توتنیٹ بچیه لای پشکینه ری کار بؤ راویژکردن و یارمه تی بؤ دۆزینه وه ی چاره سه ر یان ئارسته کردنت بؤ دادگا. نه گه ر دادگا به به رژه وه ندی تۆ بریاری دا، مافی خۆته نه و قه ره بووه وه ر بگریٹ که په کسانه به موچه تازه کان یان نه و شایسته نه ی تری که مافی خۆته سوودی لیبینی گه ر به اتبا دوورنه خرابایه وه به شیوه ی نایاسایی.

له بیرت بی

- پیویسته له سه ر خاوه نکار هه وائل بدات به (پشکینه رانی گشتی بؤ کۆچه ری) رابگه یه تیت له ماوه ی ۱ رۆژ دا به ووی که نه م گریبه سته ی تایبته بوو به تۆ کۆتای هات.

ئايا دەتوانم دووكارم ھەبەيت؟

كاتىك مافت ھەبەيت كاربەكەيت لە ژېر ھەمان مەرجه كانى ھاوالاتى رۆمانى، دەتوانىت چەندگريپەستىكى كارکردنت ھەبەيت لە ھەمانكات دا، بەلام كارەكەت نايە لای ھەمان خاوەن كار زياتر بېت لە ۸۴ كاتژمېر لە ھەفتەيەك دا. كاتىك كارەكەيت لای زياتر لە خاوەنكارىك، مافى ئەووت نىە لە ھەفتەيەك زياتر لە ۰۶ كاتژمېر زياتر كاربەكەيت.

كاتىك مۆلەتى مانەوەكەت بە مەبەستى خويندە، دەتوانىت كارىك بکەيت بەلام دەبېت بەشپۆھى بەشى بېت (نيوە دەوام).

سەيرى ئەو خستەيە بکە کہ لە کۆتايى ئەم ناميلکەيە ھەيە گەر دەتوانىت كاربەكەيت بە دەوامى تەواو يان بە شپۆھى بەشى پالپشت بە جۆرى مۆلەتى مانەوەكەت.

ئايا دەتوانم شوينى كارم بگۆرم؟

دەتوانىت شوينى كارم بگۆرىت لای ھەمان خاوەن كار يان لای خاوەنكارىكى تر لە ھەركاتىكى ماوھى دروستى مۆلەتى مانەوەت.

ئەگەر مۆلەتى مانەوەت ھەيە بە مەبەستى كار، دەتوانىت شوينى كاركرنەكەت بگۆرىت لە ماوھى ۰۹ رۆژدا لە ماوھى كۆتايى گريپەستى پيشوو. خاوەنكارى نووى پيشوستانە مۆلەتى كارکردن بە دەست بېنيت لە IGI.

سەيرى ئەو خستەيە بکە کہ لە کۆتايى ئەم ناميلکەيە ھەيە ئەگەر خاوەن كارى نووى پابەندكاربوو بەوھى مۆلەتى نووى بە دەستبېنيت لە IGI بۆ بەستانى گريپەستەكە بە پيشى مۆلەتى مانەوەكەت.

(C) UNHCR/Mark Henley

A refugee from Eritrea, under training on a pre-apprenticeship course.

کاری رهش ده‌بیتته هۆی ئه‌وهی
 ئیسه‌غلابکریتت له‌لایه‌ن
 (خاوه‌نکاره‌کانه‌وه)، به‌ واتای ئه‌وهی کاری
 وات پیده‌که‌ن که پێچه‌وانه‌ی ویستی تۆیه /
 کاری به‌ زۆری، بۆ ئه‌وهی سوودمه‌ند بیت
 له‌ مافه‌کان یان زروفه‌کانی ئه‌و کاره‌ی که
 شیاوه، و بۆ ئه‌وهی پارێزگاری پێویستت
 هه‌بیتت، تا دوا‌یی.

بۆچی به‌گریبه‌ستی کار کارده‌که‌م له‌ باتی کاری ره‌ش (بۆ گریبه‌ست)؟

• کاریگری ده‌بیتت له‌سه‌ر وه‌رگرتنی
 ره‌گه‌زنامه‌ی رۆمانی، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئه‌و کاته‌ی
 داواکاری پێشکه‌ش ده‌که‌یت، پێویسته‌ بسله‌مینیت
 که‌ له‌و سێ ساله‌ری رابردوو به‌ شیوه‌یه‌کی یاسایی
 هاوئۆتیتته‌ ناو رۆمانیا ؛

کاری ره‌ش (واته‌ ئه‌وکاره‌ی رانه‌گه‌یه‌ندراوه / کاری
 بێگریبه‌ستی کارکردن) چه‌ند مه‌ترسیه‌کی ئیستا و
 داهاووی لێده‌که‌وتیه‌وه، جا بۆ تۆ بیت یان خاوه‌ن
 کار، بۆ ئه‌مونه‌:

• هه‌رگیز سوودمه‌ند نابیت له‌و ده‌قانه‌ی که
 یاسا دا‌یرشتوو له‌به‌ر فه‌رمانبه‌ره‌کان، بۆ ئه‌مونه‌:
 موچه، تابه‌مه‌ندیه‌کانی وه (پسوله‌کان، ژه‌مه‌کانی
 خۆراک)، مۆله‌تی پشوو، و پارێزگاری له‌ ماوه‌ی
 ده‌رکردن، یارمه‌تیه‌کانی بێکاری ؛

• هه‌رگیز بیمه‌ی ته‌ندروستیت بۆ نادریت له
 لایه‌ن خاوه‌نکاره‌وه ؛

• کاتیگ ITM/IGI هه‌لسا به‌ پشکنین تۆ له‌گه‌ڵ
 خاوه‌نکاره‌که‌ت غه‌رامه‌ ده‌کریت ؛

• هه‌رگیز مافی درێژکردنه‌وه‌ی مانه‌وه‌ی کاتیت
 نابیت کاتیگ ئه‌مه‌ پشت ده‌به‌ستیت به‌ هه‌بوونی
 گریبه‌ستی کارکردن ؛

• کاریگری ده‌بیتت له‌سه‌ر وه‌رگرتنی مافی
 مانه‌وه‌ی مه‌ودا درێژ، کاتیگ وا پێویست ده‌کات
 داهاته‌کانی ژیا‌نت بسله‌مینیت له‌وکاته‌ی داواکاری
 پێشکه‌ش ده‌که‌یت

استغلال، و زورداري، جوداي

مانای ئیستیغلال له کارکردن چیه؟

ئستیغلال له کارکردن بریتیه له و کاره زورداریهی که خاوهن کار یان که تو کار یو ده کهیت بو ئهوهی سوودیکت دهستبکهویت له ریگای کاره که تهوه.

بههوی ئیستیغالی کارهوه ئه شتانه روودهدهن:

- زباتر له ۸۴ کاتژمیر له ههفتهیه کدا لهوانه کاربهکیت (به کاتژمیره زیاده کانهوه)؛

- له دوی کارکردنی ماوهی ۲۱ کاتژمیر، پشووی ماوهی ۴۲ کاتژمیر به دهست نایه نیت؛

- به رامبهه کاتژمیری زیاد وهرگرتت ناییت (ئهو کاتهی که زیاتر بییت له ۸۴ کاتژمیر له ههفتهیه کدا، که زیاترینی ۸۴ کاتژمیره) کاتژمیره پشووه کان کریت پیده ده ریت / یان زیاده له موچه (پارهی زیاده)؛

- که مترین موچه وهرده گریت یان پاداشت ههر وهرناگریت؛

- خاوهنکار نایه وه پت روژانی پشووی یان مۆلهتی پشووی یان مۆلهتی نه خوشی پیدات؛

- ته مننت که متر بییت له ۸۱ سأل زیاتر له ۰۳ کاتژمیر کارده کهیت له ههفتهیه کدا؛

هه ندیک له و نمونانهی که جیگای مه ترسین بههوی ئیستغاله وه رووده ده ن:

- له کاته قورسه کان کارده کهیت؛
- تووشی هه ره شه و لیدان ده بیته وه تا کو کار بکهیت؛
- زورت لیده کریت که له وانیه کار خراپ و فه حش دژ به تو ئه نجام بدریت .

چۆن ده گه مه حاله تی ئیسیغلال له کاردا؟

ده کریت ئه م شته روودات له بهر ئه م هوکارانهی خواره وه:

- تو هه لس و کهوتی خراپ و/ نا راست له لایه ن خاوهنکاره که ته وه قه بول ده کهیت له ترسی ئه وهی نه وه ک سه رچاوهی داها ت له ده ست بدهیت؛
- زورت لیده کریت یان فیلت لیده کریت یان هه ره شه ت لیده کریت تا وه کو کاربه کیت .

ته حروش و کاری نابه جی له کاردا به واتای چی دیت؟

ته حروش له وکاته دا رووده دات کاتیک که خاوهن کاره کهت یان هاوری کهت له کار دا هه ل سو کهوتی خراپت له گه ل ده کات یان ریسوات ده کات یان لیتنه دات یان جوودات ده کاته وه له هاوری کانی ترت .

هه ندیک له نمونه ی ته حروش له شوینی کارکردن دا :

- ریسواده کریت یان سوو کایه تیت پیده کریت؛

- ده ستریزی ده کریته سه ر بیرو باوه ری ئاینی و سیاسیت؛

- هه لسو کهوتی جنسی له دژت پئشنیار ده کریت له گه ل هاوری کانت یان سه رکاره کانت ته نانه ت له گه ل خاوهن کاره کهت؛

- به بهرده وامی چاودیری یان په یوه ندی زورت پتوه ده کریت له لایه ن خاوهن کاره وه / هاوری به که وه؛

- ریگای مافی ده برین و سکالات پینادریت له و کاتانه ی مامه له ت له گه ل ده کریت؛

- ئه رکی ئاوات به سه ر داده ریت کا مایه ی ریسواکردن و سوکایه تیه بو ت؛

له بېرت بي

له م حالاتانې سهرهوه كه باسگران، ههروهها له ههر حاله تيكي تر كه خاوهنكار مافهكانت تييدا پيشيل بكات، پيوسته به خاوهنكاره كه رابگه بنيت و نهو كاروبارانې نيشان بدهيت كه بوته هوکاري نهوهي پي رازي نيت .

نهگر كيشه كه به شيوازيك بوو چاره سهر نه ده كرا به شيوهي راسته خو به لگه نامه يه ك (ITM له گه ل خاوهنكاره كه نهوا ده توانيت سكاللا به رزبكه يته وه بو كه خو ت دهنوسيت، كه تييدا زانباري خو ت و خاوهنكار و نهو كارهي دهيكهيت و نهو حال و باره راسته قينه ي كه خو ت تييدايت ده پخه بته روو). فونه كه ببينه له كو تاي نه م ناميلكه يه، كه ده توانيت راسته وخو پرييكه يته وه. نه م سكالايه به سه بو ITM بو نهوهي بتوانيت ري كاري پشكنين بكات له خاوهنكار، دواتر بريار له سهر نهو ريكارانه ده دات كه فهرزي دهكات، سهره راي نه مانه ش، مافي تانه ت هه يه له به رامبه ر دادگا بو ههر ريكاريك كه خاوهنكار پيشيلي كرووه له دزي مافهكانت .

جياكاري له شويني كاردا

له وانه يه تووشي جياكاري ببيت له شويني كار كردن دا له و كاته ي كه خاوهن كار به شيوه يه كي جيا هه لسوكه وت له گه ل دهكات له كارمهنده كاني تر كه هاوشيوه ي شويني تو ن، يان له بهر نهوه يه له ته مه نيكي دياركراو دان، يان له بهر نهوه يه زن يان پياون، يان له بهر نهوه ي ته گه ريه كت هه يه، يان له بهر دينيكي ديار ي كراو يان بووني مهيل يو ره گه زيكي ديار ي كرا، تا دوايي .

له وانه يه جياكاري روويدات له و شتانه ي په يوه سته به كاته كاني كار يان موچه يان كو تاي پيه ينياني په يوه ندي كار (دوور خسته وه و ده ر كرن) .

بو نمونه، جياكاري له شويني كار كردن رووده دات له و كاته ي كه خاوهن كار به هو ي دينه كه ته وه ده رت دهكات، سهره راي نهوه ي كه تو و هك فه رمانبه ر و كارمهنده موو پابه نديه كانه ت به جي گه ياندووه .

نمونه يه كي تر له جياكاري له كار دا له و كاته ي كه خاوهنكار برياري ده ر كرن ده دات به هو ي كه ده زانن تو زگت هه يه، يان له وانه خاوهنكاره كه پي ت بليت كه نايه و پي ت كار بكه يت ته نها له بهر نهوه ي خه لكي وولاتيكي ديار ي كراوي .

ئەو مەرجه ديارىكراوانه چين كه من دەتوانم كارى پىبكه م به پىي وه زعه كه م

مۆلەتى مانهوه	ماوهى مافى مانهوه	ئەو مەرچ و مافانهى كه به كاردىن له كار دا	راي *IGI
داواكارى پاريزگارى نيوده و له تى (په نابهرى)	كارى پىده كرپت تا ده رچوونى بريارى كو تايى سه بارهت به داواكارى په نابهرى.	(i) كاتيك وه لامى داواكارى په نابهرىت وه زنه گرت دواى 3 مانگ له بهروارى داواكارى پيشه كه شكردى په نابهرى، به و هوكارانهى په يوه ست نيه به تو؛ (ii) كاتى ريكاره كانى په نابهرى قوناعى دادوهى . (iii) نه گهر مافى كار كردنت هه بپت پيش نه وهى داواكارى په نابهرى پيشكه شه بكه يهت ده توانيت به رده وام بيت له كار كردن.	نا
ئەو كه سانهى مافى دانانى په نابهرى هه يه و دانانى پاريزگارى لقيان (لاوه كى) هه يه	حق الإقامة لمدة غير محددة. يتم تجديد التصريح كل 3 سنوات للاجئين. يتم تجديد التصريح كل سنتين لمن لديهم حماية فرعية.	له سهه هه مان زروف وهك هاو لاتيانى رؤمانى. ده توانى كار بكه يهت له سهه ر بنه ماي مۆلەتى مانه وه كه ده رچوو له IGI.	نا
كار	بو ماوه يه كى كاتى به ر ده سته. ده توانرپت ماوهى گريه ستي كار كردن درژ بكرپته وه، كه ده توانرپت كاتى ديكهى بو زياد بكرپت به پىي كومه له كريكاره كان.	ده توانى گريه ستي 8 كاتزميرى / روژ گريه ستي تر به به رزترين حه د 4 كاتزمير / روژ.	به لى
خويندن	بو ماوه يه كى كاتى به ر ده سته. ده توانرپت داواكارى درژ كردنه وهى ماوه بكه يهت كه يه كسانه به ماوهى خويندنه كه.	ده توانى كارى به ش بكه يهت ته نها زياترينه كهى ته نها بو ماوهى 4 كاتزمير له روژيكد .	نا

مۆلەتى مانهوه	ماوهى مافى مانهوه	ئەو مەرچ و مافانهى كه به كاردىن له كار دا	راي *IGI
خويندن	ئنه گهر خويندنه كهت پى نه گهر خويندنه كهت پى كه له سهه ر تا دا پيتدر -ده توانرپت داواى درژ كردنه وهى مافى مانه وه بكه يهت بو ماوهى يهك سال وهك درژترين كات بو ته واو كردنى خويندنه كهت . ئنه گهر خويندنه كهت ته واو كرد -درژ كردنه وهى مافى مانه وت درژترينى 9 مانگه، بو به ده سته پتاني c كار .	ده توانى كارى به ش بكه يهت ته نها زياترينه كهى ته نها بو ماوهى 4 كاتزمير له روژيكد .	نا
خاندواده له گه ل أ) هاو لاتيانى رؤمانى (ناويان تومارده كرپت له مۆلەتى مانه وهى زانبارى وهك تاكىك له تاكه كانى	ده توانرپت مافى درژ كردنه وهى كاتيت درژ بكه بته وه بو ماوهى سال.	له هه مان زروفى هاو لاتيانى رؤمانى .	نا
ب) په نابهره كان ئنه كه سانه ن خاوه ن پاريزگارى لاهه كين / نه و بيانانهى مۆلەتى مانه وه ويان هه به	بو هه مان ماوه مافى مانه وه ده درپت به پالپشتيكر او دارايى له ماوهى مانه وه كه دا. به شپوه يه كى سه ره خو، بو ماوهى 6 مانگ، له و ماوه يه دا پيشكه شكارى داواكارى ده توانرپت بومه به ستيكى تر بگوازپته وه له كاتى مانه وهى له رؤمانيا.	گريه ستي كارى 8 كاتزميرى / روژ و گريه ستي تر كه زياترينى 4 كاتزمير / روژ.	به لى
بارى چاوپوشيكردن	بو ماوهى 6 مانگ، له گه ل درژ كردنه وهى كانه نوپكان كه ده گاته 6 مانك .	ته نها ده توانى له و ماوه يه كار بكه يهت كه كه چاوپوشيت ليكراوه بو نه وهى په نپته وه له زه ويه كانى رؤمانيا. چوون بو ده ره وهى بازنهى هه رپمه كه كه ته نها له رپى به ده سته پتاني ره زامه ندى له IGI به ده ست بپتيت له پيشتر دا .	نا

Către Inspectoratul Teritorial de Muncă din județul

Sesizare

Stimate domnule/ Stimate doamnă Inspector Șef,

Subsemnatul(a) născut(a) la data de cu domiciliul în județul / sectorul localitatea strada nr. bloc..... scara etaj apartament nr. telefon..... posesor al permisului de ședere seria..... nr eliberat la data de de către CNP de profesie angajat sau fost angajat din data de în funcția de la..... cu sediul în localitatea..... str nr. județul nr. telefon luând la cunoștință că inspectorii de muncă vor păstra confidențialitatea celor sesizate de mine în conformitate cu art. 18, alin. 1, lit. c din Legea nr. 108/1999 (republicată) pentru înființarea și organizarea Inspecției Muncii, și cunoscând că falsul în declarații este prevăzut și pedepsit de art. 326 Cod Penal cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă adresez o petiție prin care sesizez următoarele probleme:

[Empty box for reporting the problem]

(aici vei scrie care este problema pe care o sesizezi - de exemplu, neplata salariului de către angajator, ore de muncă suplimentare neplătite, concediere ilegală, muncă la negru, discriminare la locul de muncă)

Data

Semnătura

به ريز پشکينه ري سه روک

سکالا

کۆرهس یره ن ئی ک ش پ زی ره ب

من له خواره و واژومکردووہ..... له دایکبووی ریکهوتی نیشته جیم له پارێزگای / کهرتی شار شه قام ژماره بینا دهروازه تابعی شوقه ، ژماره ی ته له فۆن هه لگری مۆله تی مانه وه..... زنجیره ژماره ده رچوه له ریکهوتی له لایه ن ژماره ی کۆدی که سی پیشه کارمه ند یان کارمه ندی پیشوو له ریکهوتی له کاری له نوسینگه که ی له شاری شه قام ژماره پارێزگا ژماره ی ته له فۆن به پێی زانیاریه کا ئمان پشکینه ری کار پارێزگاری ده که ن له سه ر ئه و تایبه ته مندیانه ی که پیم راگه یاندوون، به پێی مادده ی ۸۱ له به ندی ۱ پیتی C له یاسای ژماره 108/1999 (بلاوکراوه ته وه) بۆ دامه زراندن و ریکخستنی پشکینه ی کار ، و له گه ل زانینی مۆله ته ساخته و درۆینه کان سزاده درین به پێی ماده ی 326 له یاسای سزادان به به ندکردن بۆ ماوه ی ۳ مانگ تا دوو سآل یان به غه رامه و بژاردن، ئه م داواکاریه پشککه ش ده که م که ئه م کیشانه ی خواره وه ی تیدا راده گه به نم:

[Empty box for reporting the problem]

(لێره ئه م کیشه به دنوسرت که راده گه ی نرت - بۆ نهونه - خاوه نکار موجه نادات، کاژمیره زیاده کانی کارکردن پاره نادات، ده رکردن و دورخستنه وه ی نایاسایی ، کاری ره ش (بن گریبه ستی کارکردن) جیاکاری له شوینی کارکردن.

ریکهوت

واژووکردن

بۇ زانىارى زيات:

پشكىنى ھەرىمى بۇ كار لەو پارىزگايەي كە لىي نىشتە جىي:

<https://www.inspectiamuncii.ro/contact>

پشكىنەي گشتى بۇ كۆچ

<http://igi.mai.gov.ro/ro/node/contact>

ناونىشانى نوسىنگەي ناوئەندى - شەقامى Lt. Col. Marinescu C-tin ، ژمارە 0۱ A ، كەرتى 5،

كۆدى پۆستە ۷۳۰۰۵۰ بوخارست

تەلەفۇن : 4 021 410 75 13+

فاكس : 4 021 410 75 01+

ئىمىل : igi@mai.gov.ro

رومانيا (UNHCR)

<https://www.unhcr.org/ro/>

ناونىشان : Bulevardul Primăverii no. 48A ، كەرتى 1 ،

كۆدى پۆستە 0۷۹۱۱۰ ، بوخارست

تەلەفۇن : 4 021 201 78 72 / 73+

فاكس : 4 021 210 15 94+

ئىمىل : rombu@unhcr.org

ئەنجومەنى نىشتىمانى رۆمانى كۆچ بەران

<http://www.cnrr.ro/index.php/ro/>

ناونىشان : شەقام Viesparilor ژمارە 19 ، تابىق 2 ، كەرت 2 ،

كۆدى پۆستە 020641 ، بوخارست

تەلەفۇن : 4 031 405 52 75+ / 4 021 312 62 10+

فاكس : 4 021 312 62 10+

ئىمىل : office@cnrr.ro

ئەم بىلگىراوھەپە دەرىچوھە بە بە پالېشتى دەستەي باىلى نەتەوھە يەكگرتوھەكان بۇ كاروبارى پەناپەران. (UNHCR) دەستەي ئەنجومەنى نىشتىمانى رۆمانى بۇ پەناپەران بەرپەرسە لە ناوھەرۆكى ئەم بىلگىراوھەپە، بىن ئەوھى بىن ئەوھى رەنگدانەوھى راي پىتويست نىشان بەدات .